

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม**
**The People's Participation in Setting up the Development Plan of
Tambon Samrong Administrative Organization, Na Chueak District,
Maha Sarakham Province**

อะริน ศรีสุนา¹ และ อลงกรณ์ อรรคแสง²
Arin Sri-Suna¹ and Alongkorn Akkasang²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมอย่างแท้จริง 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรที่ใช้วิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,119 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 371 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างมีระบบ และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test และ f-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36-45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ระยะเวลา 15 ปีขึ้นไป 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดประชาคมให้ประชาชนรับทราบ ควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล และเผยแพร่แผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดทำแผนพัฒนา, องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง

¹ นักศึกษา ปริญญาโท สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ดร. สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

This research aimed 1) to investigate the management of Tambon Administrative Organization for the maximum benefit to the local people, 2) to study the participation of citizens in the development plan of the administration, 3) to compare the participation of the citizens in the development plan by gender, age, education level and duration of living in the areas, and 4) to promote the participation of citizens in the development plan of the Tambon Administrative Organization. The research population covered 5,119 people aged 18 and above with electorate right. The sample used in this study consisted of 371 people retrieved from using a systematic random sampling technique and simple random sampling. The instrument used in this study was a rating scale questionnaire. Statistical used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and hypotheses tested by t-test and f-test (One-way ANOVA)

The results were as follows:

1) The majority of the people living in Tambon Administrative Organization were male, aged between 36-45 years of primary education. The period of residence in the area was 15 years; 2) participation of the citizen in the development plan of the Tambon Administrative Organization was found at moderate level in overall and low in each aspect of participation in the operation, ranking in descending order of the aspects with moderate level were participation in beneficiary, participation in evaluation and participation in decision making; 3) the comparison of the citizen participation in development plan showed no difference of participation level from the people with different gender, ages, education and duration of residence; 4) the local people suggested more public relation, participative monitoring and evaluating process and publicize the development plan should be emphasized to encourage people participation.

Keywords : participation, development plan, Tambon Samrong Administrative Organization

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจที่จะพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด

ร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้ให้สิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่ประชาชนในหลายลักษณะ หากประชาชนมีความสนใจและตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ก็จะส่งผลให้เจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปตามที่ตั้งไว้ และยังส่งผลต่อระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ของไทยให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น อีกทั้งการดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก็จะมีผลสูงสุด ยุติธรรมมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากขึ้นดังนั้น ประชาชนจึงไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เพื่อผลักดันให้สังคมได้บูรณาการไปสู่การเป็น “ประชาสังคม” และพัฒนาไปสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 43)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตนคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 10)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผลมาจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ นุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 14 มาตรา 287 ระบุว่า ประชาชนในท้องถิ่น มีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย และในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ในสาระสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ นอกจากนี้ยังบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลำโพง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (เพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการให้จัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของตนเอง ที่ครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ทั้งนี้เพื่อใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง และการที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการร่วมเสนอปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผล ประโยชน์ตลอดทั้งร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมแต่ทว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่ผ่านมามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนงานโครงการระหว่างปีงบประมาณเสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณและเกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรต่างๆ ตลอดทั้งส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมอย่างแท้จริง

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง เพื่อจะ

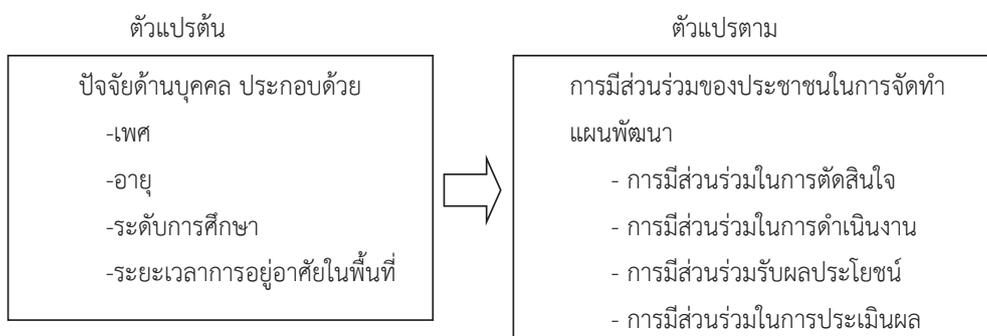
นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอ นาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอ นาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (ประจวบ สือประสาร, 2542 : 22) ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ตามบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำนวน 5,119 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 371 คน

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบบสุ่มอย่างมีระบบ และแบบสุ่มอย่างง่าย

3. พื้นที่ศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็น

ร้อยละ 52.0 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 อายุ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.40 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 17.50 ประชาชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ระยะเวลา 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 63.00 อายุ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.70

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

2.1 การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาหรือความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม เป็นประจำ/ทุกครั้งและ ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านหรือระดับตำบล เป็นประจำ/ทุกครั้ง

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า อยู่ในระดับน้อย จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ท่านมีส่วน

ร่วมให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการหรือจัดขึ้น และท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการหรือจัดขึ้น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการที่ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการในการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาจเกิดจากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อยหรือไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนขาดความสนใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากเท่าที่ควร ประกอบกับการที่ประชาชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ ทำให้โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีไม่มากเท่าที่ควร วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการกำกับติดตามผล และด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการร่วมดำเนินการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักในความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง พบว่า

2.1 ประชาชนจำแนกตามเพศอายุ
ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มี
ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เสถียร
ธนะสมิธี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอก
ศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการจัดทำแผนพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง
อาจเป็นไปได้ว่าการที่ประชาชนยังมีส่วนร่วมไม่มาก
อาจเกิดจากสาเหตุการขาดความรู้ความเข้าใจในการ
จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร
อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานราชการ ซึ่งส่งผลให้
ประชาชนอาจไม่เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น จำริญ แก้วมะไฟ (2550 : 69-72)
ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนไม่
เข้าใจว่าทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไม นายกและ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าร่วม และ
ไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนสถานที่ประชุมไม่
เหมาะสมและผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสบการณ์
ซึ่งการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัด
ทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำ
แผนให้เหมาะสม ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างทั่ว
ถึงจัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเข้าใจให้ความ
สำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมให้
ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นหน้าที่
ร่วมกันในการกำหนดอนาคตของชุมชน

2.2 ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วม
ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
สำโรง โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่าง
กัน สุพัตรา สมภักดี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลดินดำ อำเภอกันหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการ
จัดทำแผน พัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมและ
เป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้
ว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลสำโรงต่างก็มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ
และการมีบทบาทต่างๆ ในสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่ง
ผลให้บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ไม่แตกต่างกัน
ด้วย

2.3 ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วม
ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
สำโรง โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่าง
กัน เสถียร ธนะสมิธี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีธาตุ
อำเภอกศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชน
ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลศรีธาตุโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตก
ต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลสำโรงที่มีอายุแตกต่างกัน ต่างก็มี
ความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผล
ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจขึ้น
อยู่กับบทบาทหน้าที่และโอกาสที่เหมาะสมในการ
เข้าร่วม

2.4 ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาแตก
ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง โดยรวมและเป็นราย
ด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สุพัตรา สมภักดี (2553 :
บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภอกัน
หาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีระดับการ
ศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน

ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการเข้าร่วมเสนอปัญหาความต้องการของตนและของหมู่บ้าน/ชุมชน ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ในสังคม และโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วมตลอดถึงการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.5 ประชาชน ที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ไพเราะกุลภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่มีระยะเวลา การอยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการเข้าร่วมเสนอปัญหาความต้องการของตนเองและของหมู่บ้าน/ชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้วยการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองมีความสนใจ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้น ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับความสนใจและโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ทางวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ กำหนดการจัดประชาคมให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เช่น คณะกรรมการเปิดของสอบราคา/ประกวดราคา ตรวจจับงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงาน สิ่งของ งบประมาณ ตลอดทั้งการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนได้ตระหนักและและสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสอดคล้อง ต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และทั่วถึง ตลอดทั้งมีการยกย่องชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณแก่ประชาชนผู้ทำประโยชน์หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการติดตามประเมินผลแผน การตรวจสอบความโปร่งใสและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตลอดทั้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

จำเริญ แก้วมะไฟ. (2550). การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่นขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลบวลา อำเภอกาบัง จังหวัด

ยะลา. (รายงานการศึกษาอิสระ

รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.)

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และฉวีลวดี บุรีกุล. (2548).

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประจวบ สื่อประสาร. (2542). การมีส่วนร่วมในการ

บริหารการศึกษาของคณะกรรมการ

โรงเรียนขยายโอกาสในเขตการศึกษา.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ไพเราะ กลุภา. (2553). การศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

เทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภอ

อากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร. (การ

ศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.)

วีระชัย คำล้าน. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขต

เทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอดงเจริญ

จังหวัดอุบลราชธานี. (รายงานการศึกษา

อิสระรัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น.)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). การมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุพัตรา สมภักดี. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล

ดินดำ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.

(การศึกษาค้นคว้าอิสระ

รัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.)

เสถียร ธนยศเมธี. (2552). การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากรณี

ศึกษา : เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอ

ศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. (การศึกษา

ค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.)